

Skarhults kyrka

55.8030, 13.3662

Skarhults kyrka som var helgad åt Sankt Nikolaus byggdes under andra halvan av 1100-talet. Det välbevarade långhuset är från denna tid, men de nedre delarna av tornet uppfördes något senare, på 1200-talet.

På 1400-talet tillkom takvalven som försågs med dekormålningar, och i mitten av 1500-talet fick valven också figurmålningar. Jag återkommer strax till dessa.

Detta är en kyrka som andas historia. Kung Karl XIV Johan var ofta gäst på Skarhults slott, och han utsåg den dåvarande prästen i kyrkan Anders Zetterström till hovpredikant.

Men det mesta i kyrkan minner om 1500-talet och slottsfrun på Skarhults slott Mette Rosencrantz till Vallö som då satte en stark prägel på kyrkan.

Omkring 1565 bytte hon ut det gamla absidkoret mot ett större rakt kor. Hon lät också bygga om tornet. Under koret gjordes ett gravvalv dit hennes make, det danska riksrådet Steen Skarholt Rosensparre fördes efter att han stupat i slaget mellan danskar och svenskar vid Axtorna i Halland.

Som en av de rikaste kvinnorna i Danmark passade Mette Rosencrantz samtidigt på att bekosta en allmän upprustning av kyrkan mitt under det brinnande Nordiska sjuårskriget.

Koret dekorerades då med kalkmålningar, och vi kan här förutom olika bibliska motiv bland annat se djävulen som spyrgalla. I skrevet har djävulen vad som ser ut som ett extra ansikte, men som också mycket möjligt kan vara det svenska riksvapnet. Kom ihåg att Steen Skarholt Rosensparre stupade för en svensk kula och kanske ville Mette Rosencrantz på det här sättet skymfa de svenske!

Mette gifte två år senare om sig med rikshovmästaren och riksrådet Peder Oxe, varför hon själv så småningom faktiskt inte hamnade under den gravsten i Skarhult som hon förberett för sig själv. Hon begravdes istället 1588 i Köpenhamns domkyrka.

Vid ett restaureringsarbete på 1940-talet öppnades gravkammaren och man fann då Rosensparres svärd i kistan. Svärdet finns nu uppsatta på väggen.

Vid renoveringen återställdes samtidigt den tidigmedeltida stenmästarens tympanon med springande lejon över den profilerade sandstensportalen. Stenmästaren som byggde kyrkan kallas för Skarhultsmästaren och var elev till den mer kände Mårten stenmästare.

Predikstolen tillverkades på 1700-talet av den framstående Skånske träsnidaren Johan Ullberg.

Han lät också tillverka dopfunten.

Det dopfat som används än idag skänktes av slottsfrun Mette Rosencrantz. Hon skänkte även två malmljusstakar till kyrkan.

Den vackra fönstermålningen är skapad av den Höganäsfödde konstnären Robert Nilsson. Han har utfört ett stort antal offentliga utsmyckningar runt om i landet, inte bara i glas, utan även i form av måleri, smide, reliefväggar av brons, keramik liksom trä, stuckatur och textil.

I vapenhuset står två äldre kyrkklockor.

Källor:

Webb: skarhult.se

Webb: retrogarde.org

Pdf: "Skarhults kyrka – utvändig renovering". Regionmuseet Kristianstad. Kerstin Börjesson. 2012.

Bok: "Handbok för resor till skånska slott och sevärdheter". Ragnar Lönnäng. ISBN 91-631-8349-8